

LJUDLEK – Utökad information till föräldrar

Det ska vara roligt att lära sig läsa och skriva. Det tycker de flesta barn. Den här appen vill göra det ännu roligare genom lekar som förbereder för läsningen på ett lustfyllt sätt. Lekarna gör det också lättare för barn som inte tycker det är så lätt att lära sig läsa.

Bornholmsundersökningen (Lundberg, I., Frost, J., & Petersen, O.-P. (1988). Effects of an extensive program for stimulating phonological awareness in preschool children. *Reading research quarterly*, 33, 263 - 284) visade mycket tydligt att olika lekar med språkets form gav effekt på hur lätt det var att lära sig läsa. Största effekten såg man hos de barn som hade svårt att lära sig läsa. Den så kallade Bornholmsmodellen bygger på dessa fynd och ligger till grund för det läsförberedande innehållet i förskoleklasser och 6-årsgrupper. Lekarna som beskrivs i "**Bornholmsmodellen: Vägen till läsning - språklekar i förskoleklass**" av I. Lundberg (2007) fokuserar på att **lyssna efter hur ord låter**. Det kan vara att sätta ihop ord till nya ord (glas och ögon blir glasögon till exempel), att lyssna efter hur långa ord är (tåg är ett kort ord fast tåg är långa, tändsticksask är ett långt ord fast tändsticksaskar är små) och att lyssna efter vilka enskilda ljud man hör i ord. Den **största effekten på läsinlärningen** har visat sig vara att **lyssna efter enskilda ljud**. Utvärdering av olika metoder för läsinlärning (<http://www.sbu.se/225>) visar att det också är avgörande att förstå att varje ljud hör ihop med en bokstav. Som förberedelse för läsningen är inte det viktiga att kunna alla bokstäver i alfabetet utan att förstå principen. När sedan den formella läsinlärningen börjar ska barnet förstås lära sig alla bokstäver.

Både vid läsning och stavning måste man kunna koppla bort vad orden betyder (ordens innehåll) och i stället uppmärksamma vilka språkljud man hör (ordens form). Vid själva läsandet eller stavandet fokuserar man alltså på språkljuden (**ordens form**) och inte på vad orden betyder (**ordens innehåll**). När det fungerar automatiskt, så att man inte behöver tänka på det, kan man lägga kraften på att förstå det man läser, alltså få en god **läsförståelse**.

Ljudjakt 1 innebär att man lyssnar efter vilket ljud ord *börjar på*. Man har två ljud i taget att välja på, till exempel s–m, f–n. Börjar ”sol” på s eller på m? Börjar ”matta” på s eller på m? Eftersom man inte behöver fundera på flera ljud än två är det ett bra spel att börja med.

Ljudjakt 2 är lite svårare. Det är tre ljud att lyssna efter i taget, t ex p–v–l. Vad börjar ”lingon” på? På p eller på v eller på l?

Vad kommer sist? Att lyssna efter *sista ljudet* i ett ord kan vara svårare. Därför har man bara två ljud i taget att lyssna efter. Slutar ”kam” på m eller på t? Man får själv välja vilka två ljud som ska jämföras.

Höra skillnad 1 är ett lite annorlunda sätt att lyssna efter ljud. Man ska *hålla två ord i minnet* och lyssna om de *börjar på samma ljud eller på olika ljud*. Här får man också välja vilka ljud man ska jämföra, så variationsmöjligheterna blir stora.

Höra skillnad 2 är nästan som **Höra skillnad 1**, men nu är det förutbestämda alternativ. De två ord som ska jämföras *skiljer sig åt med bara ett ljud*, vilket gör det svårare att höra skillnad. Låter pil–bil lika eller olika? Låter pil–pil lika eller olika? Låter tand–tant lika eller olika?

Välj spel/ lek och ha roligt med ditt barn och ge det en puff på vägen mot det som alla barn vill – **ATT KUNNA LÄSA**.